

СКЕТЧ-НОУТІНГ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ МОТИВАЦІЙНО-КОГНІТИВНОГО АСПЕКТУ СТУДЕНТІВ НА ЗАНЯТТЯХ З ІМ ЗА ПРОФЕСІЙНИМ СПРЯМУВАННЯМ

SKETCH-NOTING AS A MEANS OF INCREASING STUDENTS' MOTIVATION AND COGNITIVE ASPECT DURING PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE CLASSES

Стаття присвячена вивченню ролі скетч-ноутінгу як засобу підвищення мотивації та розвитку когнітивних здібностей студентів під час занять з іноземної мови за професійним спрямуванням. Автори розглядають сутність скетч-ноутінгу, його вплив на мотивацію та когнітивні процеси студентів. Розкрито сутність базової дефініції дослідження «скетч-ноутінг», яку автори розглядають як не лише швидкий і ефективним способом фіксації та об'єднання головних ідей з їх подальшою візуальною презентацією, а також зручний метод детального розгляду певної проблеми з різних точок зору. Основна увага приділяється практичним аспектам застосування скетч-ноутінгу на заняттях з іноземної мови, включаючи приклади, рекомендації та переваги використання даного методу. З метою більш детального розгляду особливостей застосування скетч-ноутінгу з метою підвищення мотиваційно-когнітивного аспекту студентів на заняттях з ІМ за професійним спрямуванням, наведено автентичні приклади застосування різноманітних онлайн-сервісів, додатків та застосунків, тощо, під час проведення семінарських та практичних занять з іноземної мови (Adobe Photoshop, Adobe Fresco, Artflow, ArtRage, Infinite Painter, Linea Sketch, MediBang Paint, Sketchbook, Simon's cat, Tayausi Sketches). Виявлено освітні можливості та дидактичні переваги використання окреслених онлайн-сервісів для створення скетчів та скрайбів у підвищенні мотивації та розвитку когнітивних здібностей студентів під час занять з іноземної мови за професійним спрямуванням. Доведено, що використання скетчів та скрайбів під час навчання студентів університету ІМ сприяє активізації навчально-пізнавальної діяльності майбутніх фахівців, різноманіттю дидактичного інструментарію з урахуванням різних каналів сприйняття інформації. Висновки статті підкреслюють ефективність скетч-ноутінгу як інструмента підвищення мотивації студентів університету та покращення їхніх когнітивних навичок під час вивчення іноземної мови за професійним спрямуванням.

Ключові слова: мотиваційно-когнітивний аспект, студенти, університет, іноземна

мова (ІМ) за професійним спрямуванням, скетч-ноутінг.

The article is dedicated to investigating the role of sketch-noting as a means of increasing students' motivation and development of their cognitive abilities at lessons of a foreign language for professional purposes. The authors consider the essence of sketch-noting, its influence on students' motivation and cognitive processes. The essence of the basic definition of «sketch-noting» research has been provided, considered by the authors not only as a quick and effective way of recording and combining the main ideas with their subsequent visual presentation, but also as a convenient method of detailed consideration of a certain problem from different points of view. The main focus is on the practical aspects of using sketch-noting at foreign language lessons, including examples, recommendations and advantages of using this method. To consider closer the features of using sketch-noting for increasing students' motivational and cognitive aspect at lessons of FL for professional purposes, authentic examples of use of various online services, programs and applications, etc., during seminars and practical FL classes have been provided (Adobe Photoshop, Adobe Fresco, Artflow, ArtRage, Infinite Painter, Linea Sketch, MediBang Paint, Sketchbook, Simon's cat, Tayausi Sketches). The article reveals the educational opportunities and didactic advantages of using the mentioned online services for creating sketches and scribes with the aim of increasing students' motivation and developing cognitive abilities at lessons of FL for professional purposes. It has been proven that the use of sketches and scribes in teaching FL to university students contributes to the activation of future specialists' educational and cognitive activities, providing a diversity of didactic tools, taking into account different channels of information perception. The conclusions of the article emphasize the effectiveness of sketch-noting as a tool for increasing university students' motivation and improving their cognitive skills while learning a foreign language for professional purposes.

Key words: motivational-cognitive aspect, students, university, foreign language (FL) for professional purposes, sketch-noting.

УДК 378.147.091.3-027.31:741.02]:81'243
DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2024/70.1.37>

Бровко К.А.,
докт. філософії,
ст. викладач кафедри іноземних мов
і методик їх навчання
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Дурдас А.П.,
докт. філософії,
доцент кафедри сучасних європейських
мов
Державного торговельно-економічного
університету

Сопова Д.О.,
докт. філософії,
викладач
Фахового коледжу «Універсум»
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Андрощук К.Г.,
молодший науковий співробітник
науково-дослідної лабораторії
цифровізації освіти
Київського столичного університету
імені Бориса Грінченка

Постановка проблеми у загальному вигляді.
В сучасному освітньому середовищі активізується використання інноваційних методик навчання спрямованих на підвищення мотивації та покращення

когнітивних здібностей студентів. Адже одним з головних завдань науково-педагогічних працівників сучасних університетів України є забезпечення високого рівня мотивації до вивчення іноземної

мови студентами університету з урахуванням не лише специфічних особливостей розвитку їх мотиваційної сфери, але й перспективних напрямків і тенденцій вивчення іноземної мови, що ґрунтуються на сучасних технологіях навчання і забезпечують ефективне оволодіння студентами знаннями й вміннями з іноземної мови за професійним спрямуванням [1, с. 7]. Одним із таких ефективних інструментів є скетч-ноутінг, який поєднує творчість, активність та запускає формування та розвиток пізнавальних процесів студентської молоді до вивчення ІМ за професійним спрямуванням.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Теоретичною основою дослідження є положення та висновки теорій і концепцій українських та зарубіжних науковців, присвячених різноманітним аспектам проблеми підвищення мотиваційно-когнітивного аспекту студентів на заняттях з ІМ за професійним спрямуванням. Зокрема, порушенню таких питань, як: застосування ІКТ в навчанні іноземної мови студентів в умовах дистанційної форми навчання та вивчення ефективності їх використання (К. Бровко, А. Дурдас, Д. Сопова [2] та ін.); пізнавального інтересу у викладанні іноземної мови за професійним спрямування (К. Бровко [9], А. Дурдас [10], С. Ізмаїл (англ. S. Ismail) [11], М. Камал (англ. M. Kamal) [12] та ін.); мотиваційному аспекту у викладанні та вивченні іноземної мови (Н. Арістова [1], Т. Лалу (англ. Th. Lalu) [14] та ін.; застосування скетч-ноутінгу та крайбінгу у викладанні та вивченні іноземної мови (М. Роуді (англ. M. Rowdy) [3], Т. Сорока [7], Т. Чикалова [8] та ін.).

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Проведений аналіз української та зарубіжної науково-методичної літератури з цієї проблеми показав, що спеціальним дослідженням, присвяченим підвищенню мотиваційно-когнітивного аспекту студентів університету на заняттях з ІМ за професійним спрямуванням засобами скетч-ноутінгу, у педагогічній теорії та практиці не приділялося достатньої уваги, і цілком очевидною постає проблема щодо нестачі науково-практичних і методичних розробок та рекомендацій щодо формування у студентів університету позитивної мотиваційної сфери до вивчення ІМ за професійним спрямуванням засобами скетч-ноутінгу. Означене актуалізує розгляд ролі скетч-ноутінгу в підвищенні мотивації та розвитку когнітивних навичок студентів під час занять з іноземної мови за професійним спрямуванням.

Мета статті полягає в дослідженні освітнього потенціалу скетч-ноутінгу як засобу підвищення мотиваційно-когнітивного аспекту студентів університету на заняттях з іноземної мови (далі ІМ) за професійним спрямуванням.

Виклад основного матеріалу. Ідея скетч-ноутінгу базується на теорії подвійного кодування, яку в 1970 році висунув А. Пайвіо (англ. A. Urho

Paivio) [4; 6]. Згідно з цією концепцією, мозок обробляє нову інформацію через два канали одночасно: вербальний і візуальний, що у свою чергу сприяє створенню візуалізованої консолідованої картини сенсорних відчуттів, на противагу ординарному конспектуванню почутого під час лекційного, практичного, або семінарського заняття наукового матеріалу, що транслюється лектором в стінах університету.

Оскільки в полі нашого наукового пошуку зосереджується увага на застосуванні скетч-ноутінгу як засобу підвищення мотиваційно-когнітивного аспекту студентів університету на заняттях з іноземної мови (далі ІМ) за професійним спрямуванням. Вважаємо за доцільне навести визначення базової дефініції дослідження «скетч-ноутінг».

Скетч-ноутінг (від англ. «sketch» – ескіз, note – нотувати) – це спосіб структурування інформації, що сприймається на слух, або фіксація власних думок. Суть цього явища полягає в закріпленні на папері важливих ідей у вигляді рукописних текстів, схем та інших зображувальних елементів, виділяючи при цьому лише основу найсуттєвішу інформацію [5].

На нашу думку, скетч-ноутінг є не лише швидким і ефективним способом фіксації та об'єднання головних ідей з їх подальшою візуальною презентацією, а також зручним методом для детального розгляду певної проблеми з різних точок зору. Такі записи узагальнюють основну думку за допомогою ручних малюнків та ключових оптимізуючи при цьому роботу мозку.

За словами М. Роуді (англ. M. Rhodey) [3], візуальні скетчі-нотатки можуть перетворити нудний процес механічного заучування в цікавий захід та повністю змінити спосіб мислення. Творче занотовування допомагає легко сконцентруватися на матеріалі та запам'ятати його деталі навіть через довгий час.

Зосереджуючи увагу на мотиваційно-когнітивному аспекті студентів університету до вивченні ІМ за професійним спрямуванням, слід зазначити, що студенти університету мають абсолютно різний ступінь його розвитку. Відтак, викладач зобов'язаний спрямовувати та підвищувати мотивацію студентів з метою їх заохочення до здобуття іншомовних знань. Означене уможливорюється через такі мотиваційні впливи, як от: *допомога у встановленні та досягненні короткострокових цілей навчання* (успішне складання іспиту, або написання есе, проходження мовного тесту, тощо). Позаяк, якщо викладач зможе допомогти студентам у досягненні короткострокових цілей, це суттєво вплине на їх мотивацію в досягненні довготривалих цілей у навчанні; *проведення захоплюючих занять*. Щоб і надалі підтримувати внутрішню мотивацію студентів університету до здобуття іншомовних знань, вони мають бути зацікавлені як у навчальній дисципліні, так і в діяльності та темах,

які їм представлені. Так, викладач має надати студентам університету можливість виконувати різноманітні завдання та вправи за допомогою цікавих технік, як от скетч-ноутінг [14, с. 24-25].

Розвитку мотиваційно-когнітивного аспекту студентів університету на заняттях з ІМ за професійним спрямуванням сприяє виконання творчих завдань, зокрема письмових. У зв'язку з цим необхідно підкреслити, що переваги від використання творчого письма з елементами скетч-ноутінгу під час викладання та вивчення ІМ за професійним спрямуванням виходять за межі формального опанування мови й охоплюють більш особистісні, соціально-культурні та психологічні сфери, які ведуть до саморозвитку студента [15, с. 2].

Творче письмо з елементами скетч-ноутінгу поєднує в собі когнітивний та афективний способи мислення, і однією з головних характерних особливостей написання творчих текстів є ігрова взаємодія з мовою [13, с. 1].

Воно сприяє розвитку мови на всіх рівнях: лексики, граматики, фонології та дискурсу. Виконуючи завдання з творчого письма у в, студенти цікаво та складно взаємодіють з мовою, намагаючись виразити особисте бачення унікальним способом. Роблячи це, вони взаємодіють з мовою на глибшому рівні обробки, ніж з більшістю стандартних текстів. При цьому справді помітним стають покращення в граматичній точності, доречності та оригінальності лексичного вибору, структури тексту, тощо [13, с. 2]. Ключовою характеристикою творчого письма є бажання грати з мовою, що приносить дуже важливий результат – різке зростання впевненості в собі та самоповаги, які творче письмо розвиває у студентів, оскільки, виконуючи творчі письмові завдання, вони також відкривають для себе щось про мову та про себе, сприяючи особистому та мовному зростанню. У свою чергу, ці досягнення відображаються у відповідному зростанні позитивної мотивації до вивчення ІМ за професійним спрямуванням [13, с. 2].

На нашу думку, переваги використання скетч-ноутінгу в процесі вивчення ІМ за професійним спрямуванням є очевидними та полягають в: задіянні обох півкуль мозку, де студент не лише слухає та механічно записує почуте, але й активно осмислює матеріал; використання візуального конспектування сприяє розвитку когнітивних здібностей, таких як увага, спостережливість та асоціативне мислення; використання візуальних засобів сприяє кращому розумінню матеріалу, оскільки студенти створюють асоціативні зв'язки між поняттями, що вивчаються; стрілки, навігаційні елементи, лінії, хмаринки, комікси, різноманітні шрифти, підкреслення, виділення найважливіших думок та ідей різним кольором сприяють не лише зв'язуванню інформації, а й показують її місце в загальній картині.

До того ж малювання артів та скетчів може бути корисним інструментом у формуванні пізнавальної спрямованості студентів університету під час вивчення іноземної мови з ряду причин, як от: *візуальне уявлення*: малюнки можуть допомогти створити візуальні асоціації з новими словами або концепціями, що допомагає студентам краще їх запам'ятовувати та розуміти; *стимулювання креативності*: малювання дає можливість студентам виразити свою уяву та креативність у вивченні мови. Вони можуть створювати власні ілюстрації до слів, фраз або ситуацій, що розширює їхні можливості виразності та розуміння мови; *забезпечення контексту*: шляхом малювання сцен або ситуацій студенти можуть відтворити реальні життєві ситуації, де вони можуть застосовувати вивчені мовні навички. Це допомагає їм збагатити свій мовний багаж та розуміння використання мови у практичних контекстах.

Сприяння запам'ятовуванню: використання власних малюнків або скетчів може зробити процес вивчення більш цікавим та захоплюючим, що допомагає студентам краще запам'ятовувати нові слова, фрази або граматичні структури.

Сприяння комунікації: малюнки можуть бути використані для сприяння мовної комунікації. Студенти можуть створювати ілюстрації до своїх мовних висловлювань або діалогів, що допомагає їм впевненіше висловлювати свої думки та ідеї.

На заняттях з ІМ скетч-ноутінг може бути використаний для візуалізації нових слів та виразів, створення малюнків, які відображають конкретні ситуації, а також для ілюстрації граматичних правил чи тематичних текстів. Це дозволяє студентам не лише запам'ятовувати інформацію, але й краще розуміти її зміст та контекст використання (див. рис. 1).

Рис. 1. Освітні можливості застосування елементів скетч-ноутінгу з метою розвитку мовленнєвих навичок під час практичних та семінарських занять з ІМ за професійним спрямуванням

Авторська розробка Бровко К. А.

Рис. 2. Приклад виконання студентами університету завдань з опису зовнішності одногрупників у межах проходження теми «Appearance» (Зовнішність) створений у програмі Adobe Photoshop

Під час практичних та семінарських занять з ІМ за професійним спрямуванням доцільно запропонувати студентам створювати скетчі на основі текстів, діалогів або тематичних обговорень. Важливо при цьому стимулювати їх до творчої самовираження, не обмежуючи вибір теми чи форми малюнка.

З метою більш детального розгляду особливостей застосування скетч-ноутінгу під час практичних та семінарських занять з ІМ за професійним спрямуванням, слід навести приклади виконання студентами університету творчих завдань з елементами скетч-ноутінгу та арту, які на нашу думку виступають мотивуючим фактором у вивченні іноземної мови, адже вони додають освітньому процесу можливості виявлення навчальної діяльності через вирішення нестандартних, творчих завдань та використання цікавого додаткового матеріалу. До прикладу в межах проходження теми «Appearance» (Зовнішність) студентам можна запропонувати намалювати портрет одногрупника та представити його групі у вигляді короткої усної розповіді (див. рис. 2).

Цікавою для студентів університету буде також практика застосування під час практичних та семінарських занять з ІМ за професійним спрямуванням словесного методу Storytelling з елементами скетч-ноутінгу (див. рис. 3).

Варто зауважити, що для створення артів та скетчів стануть в нагоді такі додатки та онлайн-сервіси, як от: Adobe Photoshop, Adobe Fresco, Artflow, ArtRage, Infinitive Painter, Linea Sketch, MediBang Paint, Sketchbook, Simon`s cat, Tayausi Sketches, тощо.

Висновки. Підсумовуючи усе вищезазначене, слід відмітити, що скетч-ноутінг виявляється ефективним інструментом для підвищення мотиваційно-когнітивного аспекту студентів університету на заняттях з ІМ за професійним спрямуванням.

Рис. 3. Приклад виконання студентами університету завдань за методикою Storytelling з елементами скетч-ноутінгу

Використання цього методу дозволяє стимулювати творчу активність студентів університету та сприяє кращому засвоєнню матеріалу, що має позитивний вплив на покращення якості навчання та досягнення кращих результатів іншомовного навчання.

Перспективи подальших наукових розвідок полягають у висвітленні організаційно-педагогічних умов розвитку мотиваційно-когнітивного аспекту студентів університету на заняттях з ІМ за професійним спрямуванням засобами скетч-ноутінгу, а також розробці та впровадженні в освітній процес університету структурно-функціональної моделі застосування елементів скетч-ноутінгу на заняттях з ІМ за професійним спрямуванням з метою підвищення мотиваційно-когнітивного аспекту студентів університету до засвоєння іншомовних знань.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Бровко К.А., Дурдас А.П., Сопова Д.О., Андрощук К.Г. Медіадидактичний супровід розвитку пізнавального інтересу та креативності студентів у процесі іншомовної підготовки. *Перспективи та інновації науки*. 2022. № 9 (14). С. 73–83. DOI: 10.52058/2786-4952-2022-9-(14)-73-83.
2. Роуді М. Візуальні нотатки. Ілюстрований посібник зі скетчноутінгу; переклад з англ. Н. Науменко. Київ : Ексім, 2021. 224 с.
3. Скетчноутінг як новий спосіб запам'ятовування. URL: http://hpsl.in.ua/images/stories/Socialno_psiholog_slugba/%D0%A1%D0%BA%D0%B5%D1%82%D1%87%D0%BD%D0%BE%D1%83%D1%82%D1%96%D0%BD%D0.pdf (дата звернення: 21.04.2024)
4. Скетчноутінг: фіксуємо ідеї швидко та яскраво. URL: <http://wloveua.com/ua/sketchnouting-fiksiruem-idei-bystro-i-yarko/> (дата звернення: 21.04.2024)
5. Скрапбукінг. URL: <https://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%A1%D0%BA%D1%80%D0%B0%D0%BF%D0%B1%D1%83%D0%BA%D1%96%D0%BD%D0%B> (дата звернення: 21.04.2024)
6. Сорока Т. В. Скрайбінг як сучасна форма візуалізації навчального матеріалу. URL: <http://journal.osnova.com.ua/article/51806> (дата звернення: 21.04.2024)
7. Формування мотивації вивчення іноземної мови у студентів вищих навчальних закладів: монографія. К. : ТОВ «ГЛІФМЕДІЯ», 2015. 240 с.
8. Чикалова Т. Г. Дидактичні можливості використання коміксів на уроках у початковій школі. *Інноваційна педагогіка*. 2020. Випуск 20. Т. 3. С. 52–55.
9. Brovko Kateryna, Bakhov Ivan, Zhdanova-Nedilko Olena, Onats Olena, Dmytro Kostenko A diagnosis of the levels of development of higher education students' cognitive activity in the process of learning a foreign language using ICT during practical classes. *Rev. EntreLinguas, Araraquara*. 2022. Vol. 08, No. Esp. 2, e022053, PP. 1–14. E-ISSN: 2447–3529. DOI: <https://doi.org/10.29051/el.v8iesp.2.17310>.
10. Durdas A., Kostenko O. & Mostytska L. Modern approaches to teaching foreign languages at French universities. *Continuing Professional Education: Theory and Practice*. 2021. No 2. PP. 86–91. URL: <https://doi.org/10.28925/1609-8595.2021.2.12>.
11. Ismail S., Mohamed Kassem M, Revisiting Creative Teaching Approach in Saudi EFL Classes: Theoretical and Pedagogical Perspective. *World Journal of English Language*. 2022. Vol 12. P. 142. DOI: doi.org/10.5430/wjel.v12n1p142.
12. Kamal M., Zubanova S., Isaeva A., Movchun V. Distance learning impact on the English language teaching during COVID-19. *Educ Inf Technol (Dordr)*. 2021. Vol. 1–13. URL: <https://doi.org/10.1007/s10639-021-10588>.
13. Maley A. Creativewritingforlanguagelearners(and teachers). 2018. URL: file:///C:/Users/Acer/Downloads/Creative_writing_for_language_learners_a.pdf (дата звернення: 21.04.2024)
14. Thohir Lalu. Motivation in a Foreign Language Teaching and Learning. *Vision: Journal for Language and Foreign Language Learning*. 2017. No. 6. P. 20.
15. Wachtmeister W., Efverlund Y. The Effectiveness of using L2 Creative Writing in the Classroom to support Autonomous Learning and Motivation. *Independent Project with Specialization in English Studies and Education, 15 Credits, First Cycle*. 2021. Malmö University, 30 p.